

Protokoll nr. 3

Kunsti nõukogu koosolekust

5.märtsil 1984.a.

Osa võtsid - A.Aarelaid, M.Veites, A.Söber, U.Järvela, D.Rogge, E.Klas, V.Järvi, E.Tamberg, T.Tarum, S.Nõmmik, J.Mikkel, R.Sarap, A.Mikk, J.Žigurs, M.Alperten, R.Gurjev, R.Laul, V.Laul, E.Aus, J.Trei, L.Kreisel, M.Uffert, V.Paalma

Päevakord - Uuslavastuse, R.Wagneri ooperi "Lendav hollandlane" vastuvõtmine

A.Söber - Esmakordselt on lavastuse väljateemisega olnud seotud külalised raja tagant. Nad on teinud väga korrektset tööd. Tulek^s eeskuju võtta sellest täpsusest, millega teostati kujundus.

E.Tamberg - Hea ja professionaalse lavastaja ja kunstniku tulek on teatrile suureks õnneks. Kasulik on töötada teistsuguse meetodi järgi. Tunnustus teatrile, kes kutsus endale sellised inimesed. On meeles veel 1958.aasta lavastus. Kuusiku rell oli seal väga tugevalt teostatud, kuid tervikuna kippus etendus igavaks jääma. Täna vaata algusest lõpuni suure huviga. Kujundus meeldib väga. Wagneri staatika ületamine on toimunud fantaasiaga ja etstarbekalt. Äratav tähelepanu lavastuslik täpsus - ka psühholoogilises liinis. Kõik laval toimuv on õige ja huvitav. Keer töötab, täites pingaslt oma ülesandeid. On tunda, et kõik pole veel läbinisti omaks võetud. Seetõttu mõjub II vaatuse algus veidi naiivselt. Osatäitjad on tugevad. M.Paalma musitseerimine võiks I vaatuses olla paindlikum. Seevastu meeldib väga II vaatuse pikk etseen Raamatuga. Sellä etseeni staatika mõjus juägena, mõjuvana ja huvitavana. Muidugi on sealjuures väga eluline mõlemapeolne professionaalne musitseerimine. Orkestris puudub tasakaal, keelpille on vähe, ka kindlust on vajaka. Siin seal võiks orkestrit tagasi tõmmata. Kuna teksti kostab vähe eleks vabalt võinud ka saksa keeles laulda. "Beriss Godunovi" tehti ju vene keeles. Arenguvõimelised elemas veel kõikidel solistidel.

R.Sarap - Introspektiivne sissepeole liikumine jättis väga mõjusa mulje. Meeldis dekoratsioon. On loodud ühtne terviklik karakter kogu lavastuses. Segasid üksikud läbikostmised harjutussaalidest.

T.Tarum - Teater võttis endale väga tugeva pähkli, kuid suutis selle katki hammustada. Keer meeldis väga, mõjub elavana, teeb mõttega oma tööd. Orkestri ebatasakaal on ehk emameedi paratamatu, kuid

mustus cernoderühmas on juba kurjast. Väga meeldis lavakujundus, ehkki eetasin, et Hollandlase laeva tulek mõjub pealetungivamalt. J.Trei - Praegu mõjub keer kõige meeldivamalt. Valdma võiks ennaat tagasi tõmmata - tema tegevuse eesmärkidest ei saa alati aru. Solistidest üllatas H.Raamat võrdväärse partnerina M.Palmile. A.Kolle püüab kohati üle, peaks mõtlema, mida tema relliga veel teha saaks.

V.Laul - Kui juba lindimuusikat kasutatakse, peaks mõtlema, kuidas seda etstarbekamalt teha. Kas RAM-i lauljate kasutamine abijõudude-na ikka tööpeelest polnud võimalik. Mul on edasi anda ka üks arvamus saalist - selles ajastus, kus "Lendavat hollandalast" mängitakse, ei kantud ju prille, nagu U.Tauts praegu, samuti ei esanud tütablapsed lugeda. Kuid teades, et kunstnik nime on kasutanud se-gastiili, ei pea seda märkust eriti oluliseks.

M.Veites - Keer jättis väga hea mulje - mitte üksnes liikumiselt vaid ka muusikaliselt. Kõige paremini mõjus täna H.Raamat. Võibolla "läks ta lahti" just tänu lavastajatööle. Usun, et lavastus tervikuna pakub publikule palju.

A.Mikk - Täna veelkord külalisi. Kahju, et teater ei saanud garanteerida kahte terviklikku koosseisu. Tegelikult on "Estenial" kaks võimekat Erikut, kuid praegu peab neid asendama A.Kolle. H.Raamat üllatas, kuid ta on teinud ka palju tööd, mis andis tulemust. Samas on lavastaja kõnelnud, et ka M.Jõgeva töötas sama esaga sama tublilt. T.Maiste ja U.Kreen peavad oma esi veel silma, kuid usun, et algsest Wagneri-kärbusest peaksid nad olema üle saanud. Kestüümid mõjuvad lihtsalt ja inimlikult. Lavastajal kontakt ansambliga eriti tugev II ja III vaatuses. Kuid kui lavastust tehakse n.ö. ilma legendita, mõgkib kahe kasti allalaskmine meeskonna hulka I vaatuses siiski küsitavana. Ja veel üks probleem - Daland on küll "väikekõdanlane", kuid kas tema rell peab nii pisendatud saama, et ta samas vaatuses ehteid taskusse tepib? Meeskonna ahnitsemine oleks tööpärasem. Kolmandas vaatuses ei mõju just veenvalt Hollandlase varju pugemine Eriku ja Senta stseeni ajaks, et pealt kuulata. Tema mastapõhuse juures ei jää see just juat head muljet. Terviku resultaat on siiski rõõmustav. Leedetavasti jõuab ka Kuusk oma relli valmis 4.aprilliks?

E.Klas - Igal lavastusel on oma eellugu. Kõige pealt oli plaanis välja tuua mistahes Wagneri ooper saksa kolleegide abiga. Tenorid pakkusid "Lohengrini", mis läheb paljudes Nõukogude Liidu teatrites ja eleks võimaldanud külaliste kasutamist. Töö algas, tekst

tõlgiti. Hiljem selgus, et Lohengrini partiid on tenoritele siiski sobimatud. Lõpuks, pärast pikemat kaalumist, arvestades, et teatril on võimekas Hollandlase osa täitja, jäime peatuma "Lendaval hollandlasel". See otsus oli arutamisel ka kunstinõukogus ja partei lahtisel koosolekul. Täna on meil olemas Hollandlased, Dalandid, Senta. Kõik nad on oma tööga hästi toime tulnud. Koor üllatas. Oli võimalus anda tööd ka noortele solistidele. Hea, et A. Kollo ei loobunud Eriku osast - vaasemaks ta sellest ei jäänud, pigem sai rikkamaks. Kuid kahjuks meie esitenorid ei laulnud kumbki seda partiid, mis nendele käskkirjas ette nähtud. 17. märtsil on ette nähtud K. Karaski ja L. Savitski väljatulek J. Alperteni esmakordsel dirigeerimisel. Temperatuur püsis meie jõudude ja külaliste vahel lavastuse ettevalmistamisel kõrge. Plusspoolel kaaluvad miinused (tenorid!) üles. Suurt kangelastegu on loota K. Kuusikult 10. märtsi etendusel - mitte mänguliselt vaid vokaalselt. Ka sellest rollist on ta kõvasti üle. Ennast ületavalt on esinenud ka M. Jõgeva, kes on saanud korda oma kõrgeid noodid. Keelpillid on olnud tublid, enam probleeme on vaskpillidega. Meeldivad kontaktid ja koostöö jätkub ehk ka edaspidi.

L. Kreisel - Täna hea eeltöö eest. Otsustaval perioodil oli liiga vähe aega tehnilisteks- ja valguseproovideks. Kindlasti kasutaks võimalust 8. märtsil proovi teha.

D. Rogge - Hea, et säärane jutuaajamine toimub, millest ka prominentsed isikud väljaspool teatrimaja osa võtavad. Rõõmustavad positiivsed hinnangud ja ka see, et on kriitilisigi häält kuulda. Mõnedele märkustele püüan selgitavalt vastata. Tütarlaste naiivsus II vaatuse ketrajatekooris on taotlus. Sellises keskkonnas Senta ei saa ennast hästi tunda ja tema käitumine on seetõttu enam põhjendatud, eriti ta suur huvi Hollandlase saatuse vastu. Mis aaretekastidesse puutub, siis pole ma ka ise antud lahenduse üle eriti õnnelik. Tahtsin näidata, et Hollandlane, lootes oma pääsule, kasutab kõikvõimalikke vahendeid. Eeldades, et ta on surematu, peaks tal olema ka võim taolisi asju korda saata. Kui kastid toodaks kohale mimansid, poleks see ka huvitavam. Me leppisime juba alguses kokku, et tegevus toimub teatris, lavalaudadel, seega enama tinglikkuseastmega. Raamat on mullegi avastuseks. Ei tahaks teda ansamblist eriti esile tõsta, kuid ta häälekvaliteet on saksa muusika ettekandmiseks erakordselt sobiv. Kollo kramplikkus on ettekavatsetud. Ta paneb küll oma armastuse Senta jalge ette, kuid talle on sellest vähe - ta kannatab vastuarmastuse puudumise pärast. Et U. Tauts prille kannab, ei tohiks oma tinglikkusega häirida. Täpselt ajastut on võimatu tabada. 1000 aastat tagasi polnud veel Wagneri muusikat, saati siis Dalandi lipsu.

Selline küsimus võib tekkida ainult teadmatusest. Loodan, et lavastus tõestab Wagneri ebastaatilise ettekande võimalikkust. Seda ei ole meil juba 20 aastat - ka "Nibelungide"-tsükli ettekandel. H. Raamat näitab, et Wagnerit võib hästi laulda ka olemata spetsiaalne Wagneri-laulja. Maiste Dalandina pole 100% omandanud oma pansiid muusikaliselt. Seetõttu kannatab ka tema paljukiidetud näitlejavõime. Sellest on kahju, kuid mul ei õnnestu seda rolli lõplikult paika panna. Ehete taskutoppimine on mõeldud lihtsalt tema rõõmu näitamisenä. Hollandlase viibimine laval Senta ja Eriku dueti ajal III vaatuses muutub nähtavamaks. Senta ja Hollandlase armastust on Saksamaal mängitud juba üle 20 aasta. T. Kuusik ei suuda seda - kogu minu lugupidamise juures tema vastu, ei saa ma seda osatäitmist tervikuna hinnata. Mul on heameel tõeada, et ka teil on oma töös probleeme. Ja sestpeale, kui me omi probleeme üksteise eest ei vabja, ongi tegemist tööliste kontaktidega. Rõõmustab, et "Lendava hollandlase" kavvavõtmisega "Estonia" teater vabanes Wagneri-hirmust.

A. Mikk - Lisamärkusena teatan, et 10. märtsil kell 13.00 esitab A. Püvi orkestriproovis José partii "Earmenist".

A. Sõber - Kõikide sõnavõtjate arvamistest koorub nõusolek "Lendava hollendlase" planeeritud esietendusega.

Kunstinõukogu o t s u s t a s - lubada Wagneri ooper "Lendav hollandlane" esietendusele 1984. a. 8. märtsil.

Koosoleku juhataja

/A. Sõber/

Protokollis

/V. Paalma/